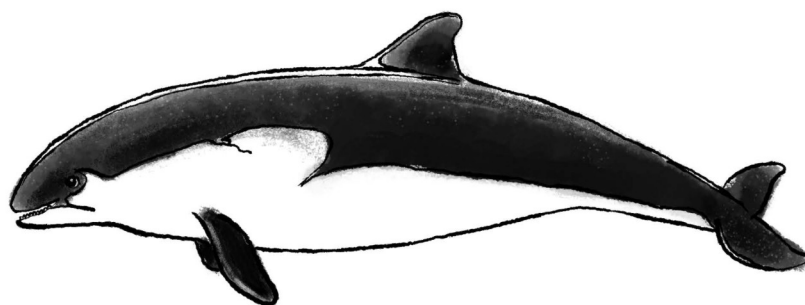

Hvad er et marsvin?

Marsvinet er en hval

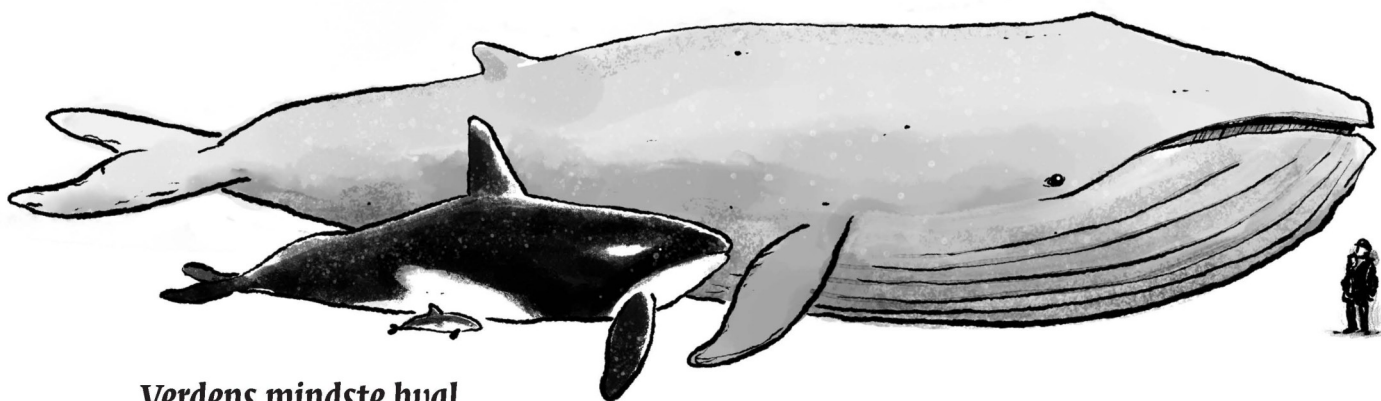
En hval lever hele sit liv i vand, hvor den spiser, parrer sig og føder sine unger. Forbenene er stive luffer, og den har ingen bagben. Den svømmer med sin hale, som den bevæger op og ned. Den har ingen pels, men et tykt fedtlag under huden, så den kan holde varmen. Den trækker kun vejret gennem næsen oven på hovedet.

Sådan vokser et marsvin

Et nyfødt marsvin er omkring en halv meter langt, men når det er et år gammelt, er det allerede 1 m og 25 cm. Når den er 3 år gammelt, er det 1 meter og 50 cm, og så kan det få sin første unge. Marsvin bliver aldrig længere end 1 meter og 80 cm og bliver nok ikke mere end 25 år gammelt.

Der er to slags marsvin

Navnet på den lille hval består af to ord: „mar” og „svin”. Mar betyder hav og svin betyder et dyr, der har et tykt fedtlag under huden. Navnet på det lille kæledyr med pels og fire ben består af de samme to ord. Mar, fordi sømænd tog dyret med fra Sydamerika på deres rejse over havet; og svin, fordi de er fede som svin.

Verdens mindste hval

Marsvinet bliver så langt som et voksent menneske. Den er verdens mindste hval. Den har en trekantet finne på ryggen og er sort på ryggen og lys på maven. Et nyfødt marsvin ser ud som et voksent marsvin. Det kan svømme, men er meget tyndt og kommer let til at fryse. Marsvinet patter en måneds tid hos moren, som giver den mælk, så den bliver fed og kan holde varmen.

Vi skal passe godt på marsvinene

Siden 1957 har det været forbudt at fange marsvin, men desværre drukner der mange tusind marsvin i de net, som fiskerne sætter for at fange fisk. For hvert år bliver der færre marsvin. Nogle steder sætter fiskerne små larmemaskiner på nettene, som skræmmer dem væk. I Danmark er de ca. 30.000 marsvin.

Hvorfor jagede man marsvin?

Trankogeriet

Trankogeriet i Middelfart lå lidt uden for byen. For det lugtede meget grimt, når kogeriet var i gang. Når trannen var færdig blev den hældt på store tønder, som blev solgt over hele landet.

Tran i lamper

Før i tiden havde menneskene brug for marsvinenes fedt. Fedtet blev også kaldt spæk. Når spækken blev kogt, blev det til olie. Olien blev også kaldt tran. Trannen kunne brænde, og den blev brugt i lamper inde og ude. I gamle dage havde man ikke strøm eller gas til at lave lys med. Derfor måtte man fange hvaler og lave deres spæk om til olie.

Intet gik til spilde

I gamle dage smed man ikke noget væk. Når marsvinene var slagtet, blev skeletterne brugt til gødning, og indvoldene blev brugt til madding, når der skulle fanges torsk i Nordsøen.

Natvægteren fyldte tran på gadelamperne

I alle byer var der natvægtere, der sørgede for ro og orden. Det var en slags politimand. Natvægteren gik rundt i byen hele natten, og det var hans opgave at hælde ny tran på de få gadelamper, der var. Lyset var ikke kraftigt. Omtrent som et almindeligt stearinlys.

Marsvinejægerne

Hårdt arbejde

At jage marsvin var hårdt og koldt. Men marsvinejægerne var fiskere og sømænd, så de var vant til hårdt arbejde og kulde. De var fattige og havde brug for pengene til at overleve. Marsvinejægerne i Middelfart havde deres egen klub. Klubben blev kaldt et laug. Den havde 30-40 medlemmer.

Marsvin blev jaget om vinteren

Marsvin blev jaget om vinteren, hvor de svømmede igennem Lillebælt. Hver dag tidligt om morgenen sejlede 10 både med jægere ud på havet og skræmte marsvinene ved at slå på vandet med store grene. På den måde blev marsvinene ledt ind i en fjord, hvor jægerne havde opsat store net.

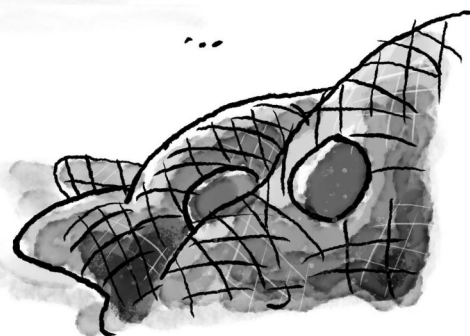
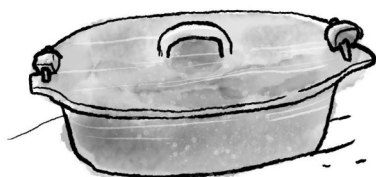

De slagtede om lørdagen

Når marsvinene var fanget bag nettene, blev de slæbt på land og dræbt. Hvis marsvinejægerne var heldige, fangede de 50 dyr på en dag. Om lørdagen blev marsvinene slagtet. Spækket blev smidt i store tønder og kørt op til trankogieriet i byen. Her fik marsvinejægerne penge for spækket.

Marsvinejægerens udstyr

Marsvinejægerne måtte have deres udstyr i orden, hvis de skulle have heldet med sig: Smakkejollen blev brugt til at jage marsvinene ude på vandet. I alle både var der mænd, der piskede i vandet med lange grene. De havde en stor madkasse, store net og en skarp kniv.

Marsvineliv

Hvordan finder marsvin fiskene?

Dér hvor marsvinene svømmer, er vandet tit grumset, og så kan de ikke se fiskene. Når de jager om natten eller på dybt vand, er der mørkt, og så kan de heller ikke se fiskene. Men marsvin kan sige nogle lyde, som stråler meget langt fremad. Hvis lyden rammer en fisk, går lyden tilbage som et ekko. Så ved marsvinet, hvor fisken er henne, og så svømmer marsvinet hen til fisken og æder den.

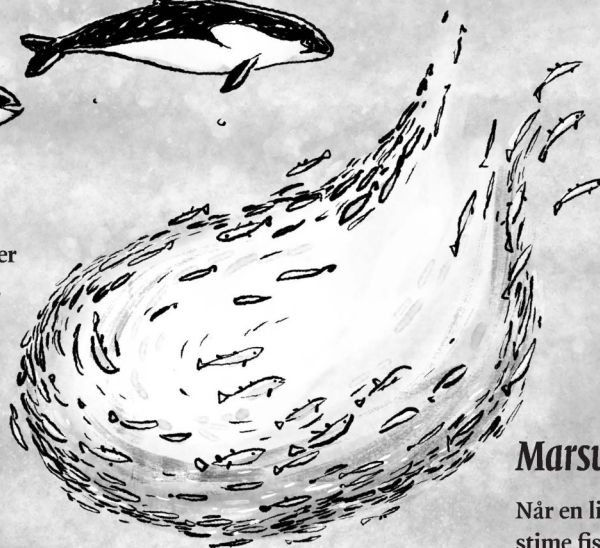
Hvad spiser marsvin?

Marsvin spiser næsten alle slags fisk og små blæksprutter. Når de spiser, får de varme i kroppen og kræfter til at svømme. Da marsvin lever i koldt vand, kommer de nemt til at fryse og må spise både dag og nat for at holde varmen. Marsvin skal spise dobbelt så meget hver dag som et menne-ske. Derfor sover marsvin aldrig. De jager fisk både om dagen og om natten.

Marsvin er gode svømmere

Når marsvin skal svømme mange kilometer svømmer den kun 2 kilometer på en time, og det kan det blive ved med i dagevis. Men når det skal indhente en fisk eller det skal flygte fra en spækhugger kan det svømme 15 – 20 kilometer på en time. Marsvin kan svømme fra Middelfart til Jylland på kun 5 minutter.

Marsvin holder ædegilde

Når en lille flok marsvin opdager en stime fisk, svømmer de rundt om fiskene, så de samles til en tæt kugle af fisk lige under overfladen. Så er det nemt for marsvinene at æde dem alle sammen. Mågerne holder øje med marsvinene, dykker ned i fiskekuglen og æder med.

Marsvin er gode til at dykke

Marsvin spiser både fisk, der svømmer nær overflade og fisk, der lever nær bunden. I Lillebælt skal det dykke helt ned til 40 m for at finde fisk på de dybeste steder. Andre steder må det dykke 200 meter ned for at finde blæksprutter. Oftest er marsvinet kun under vandet i 2-3 minutter, men den kan dykke i 10 minutter.

